

Annexos

Creació d'un conte

Mireia Llach

ANNEXOS

ÍNDEX

	Pàgina
1. Esquema d'anàlisi	2
2. Els contes llegits.....	4
2.1. <i>La ciutat dels pous</i>	4
2.2. <i>En començar el dia</i>	8
2.3. <i>Semblava de Seda</i>	14
3. Esborranys complets del conte.....	25
3.1. Esborrany 1 A	25
3.2. Esborrany 1 B	28
3.3. Esborrany 2	31

1. Esquema d'anàlisi

Les línies del text.

Introducció a les tècniques narratives.

Isabel Soler i M. Roser Trilla.

Les Naus d'Empúries. Brúixola, 3.

A. HISTÒRIA

A.1. PERSONATGES

1. Caracterització dels personatges

1.1. El nom

1.1.1. Funcions del nom

- a) Designativa (sexe, edat, procedència geogràfica)
- b) Expansiva (ofici, posició social, valors morals)
- c) Simbòlica (en relació al tema, la tesi de l'obra)

1.2. El retrat i etopeia

1.2.1. Presentació

- a) Directa: narrador intern o extern
- b) Indirecta

1.3. Atributs

1.4. Llenguatge

2. Relació personatge/entorn

3. Transformació del personatge

3.1. Líriques

3.2. Dramàtiques

3.3. Socials

3.4. Circumstancials

A.2. ESPAI

1. Caracterització de l'espai
 - 1.1. A través del nom
 - 1.2. A través de la presentació
 - 1.3. A través dels atributs
2. Funcions de l'espai
 - 2.1. Referencial
 - 2.2. Narrativa
 - 2.2.1. Recorregut boomerang
 - 2.2.2. Recorregut d'expulsió
 - 2.2.3. Recorregut en el laberint
 - 2.2.4. Espais paral·lels
 - 2.3. Simbòlica
3. Transformacions

A.3. TEMPS

1. Època
2. Durada

B. DISCURS

1. Ordre
2. Velocitat
 - 2.1. Pausa
 - 2.2. Escena
 - 2.3. Sumari
 - 2.4. El·lipsi
3. Freqüència
4. Distància
 - 4.1. Narració d'esdeveniments
 - 4.2. Narració de paraules o esdeveniments verbals
 - 4.2.1. Discurs narrativitzat
 - 4.2.2. Discurs reportat
 - 4.2.3. Discurs transportat
5. Focalització

2. Els contes llegits

2.1. *La ciutat dels pous, Jorge Bucay.*

Aquesta història representa per a mi el símbol de la cadena que vincula les persones a través de la saviesa dels contes. Me la va explicar un pacient que l'havia sentit, al seu torn, en boca d'un ésser meravellós, el capellà crioll Mamerito Menapace. Tal com la reproduceixo ara la vaig regalar una nit a Marce i Paula.

Aquella ciutat no estava habitada per persones, com totes les altres ciutats del planeta.

Aquella ciutat estava habitada per pous. Pous vivents... Però pous al capdavall.

Els pous es diferenciaven entre si, no només pel lloc on estaven excavats, sinó també pel brocal (l'obertura que els connectava amb l'exterior).

Hi havia pous acabalats i ostentosos amb brocals de marbre i metalls preciosos; pous humils de maons i fusta, i altres de més pobres, amb simples forats pelats que s'obrien a terra.

La comunicació entre els habitants de la ciutat era de brocal a brocal, i les notícies corrien ràpidament d'una punta a l'altra del poblat.

Un dia va arribar a la ciutat una «moda» que segurament havia nascut en algun poblet humà.

La nova idea assenyalava que tot ésser viu que es preés havia de tenir molta més cura de l'interior que de l'exterior. L'important no era allò superficial, sinó el contingut.

Així va ser com els pous van començar a omplir-se de coses.

Alguns es van omplir de joies, monedes d'or i pedres precioses. Altres, més pràctics, es van omplir d'electrodomèstics i aparells mecànics. Uns altres van optar per l'art, i es van anar omplint de quadres, pianos de cua i sofisticades escultures postmodernes. Finalment, els intel·lectuals es van omplir de llibres, manifestos ideològics i revistes especialitzades.

Va passar el temps.

La majoria de pous es van omplir fins al punt que ja no podien incorporar res més.

Els pous no eren tots iguals, o sigui que, tot i que alguns s'hi van conformar, altres van pensar que havien de fer alguna cosa per continuar ficant coses en el seu interior...

Un d'ells va ser el primer. Enlloc de prémer el contingut, se li va acudir augmentar la seva capacitat eixamplant-se.

No va passar gaire temps fins que la idea va començar a ser imitada. Tots els pous utilitzaven gran part de les seves energies eixamplant-se per fer més lloc en el seu interior. A un pou, petit i allunyat del centre de la ciutat, li va començar a semblar que els seus camarades s'eixamplaven desmesuradament. Va pensar que si continuaven eixamplant-se d'aquella manera, els límits dels diferents pous es confondrien i cadascú perdria la seva identitat...

Potser a partir d'aquella idea se li va ocórrer que una altra manera d'augmentar la seva capacitat era créixer, però no en amplada sinó cap a la profunditat. Fer-se més fondo enlloc de més ample. Aviat es va adonar que tot el que tenia dins li impossibilitava la tasca d'aprofundir. Si volia ser més profund, havia de buidar-se de contingut...

Al començament va tenir por del buit. Però després, quan va veure que no hi havia cap altra possibilitat, ho va fer.

Buit de possessions, el pou va començar a tornar-se profund mentre els altres s'apoderaven de les coses de les quals ell s'havia desprès...

Un dia, una cosa va sorprendre el pou que creixia cap a dins. Dins, molt endins i molt al fons... va trobar aigua!

Cap altre pou havia trobat aigua abans.

El pou va superar la sorpresa i va començar a jugar amb l'aigua del fons, humitejant les parets, esquitxant les vores i, per últim, traient l'aigua cap a fora.

La ciutat, mai l'havia regat res que no fos la pluja, que de fet era força escassa. Així que la terra que envoltava el pou, revitalitzada per l'aigua, va començar a despertar.

Les llavors de les seves entranyes van brotar en forma d'herba, de trèvol, de flors i de branquetes febles que es van convertir en arbres després...

La vida va explotar en colors al voltant del pou allunyat, al qual van començar a anomenar «el Verger».

Tots li preguntaven com havia aconseguit aquell miracle.

—No és cap miracle —responia el Verger—. Cal buscar en l'interior, cap a la profunditat.

Molts van voler seguir l'exemple del Verger, però van desestimar la idea quan van veure que per ser més profunds havien de buidar-se. Van continuar eixamplant-se cada vegada més per omplir-se de més i més coses...

A l'altra punta de la ciutat, un altre pou també va decidir córrer el risc de buidar-se...

I també va començar a aprofundir...

I també va arribar fins a l'aigua...

I també va esquitxar-la cap enfora creant un segon oasi verd en el poble...

—¿Què faràs quan s'acabi l'aigua? —li preguntaven.

—No sé el que passarà —responia—. Però, per ara, com més aigua trec, més aigua hi ha.

Van passar uns mesos abans del gran descobriment.

Un dia, gairebé per casualitat, els dos pous es van adonar que l'aigua que havien trobat en el fons d'ells mateixos era la mateixa...

Que el mateix riu subterrani que passava per un, inundava la profunditat de l'altre.

Es van adonar que s'obria per a ells una nova vida.

No només podien comunicar-se, de brocal a brocal, superficialment, com tots els altres, sinó que la recerca els havia proporcionat un punt de contacte nou i secret.

Havien descobert la comunicació profunda que només aconseguixen aquells que tenen el coratge de buidar-se de continguts i buscar en la profunditat del seu ésser el que tenen per donar...

2.2. *En començar el dia, Pere Calders.*

EN COMENÇAR EL DIA

Una vegada, un nen que es deia Abel es va inventar una paraula nova: *antaviana*. Se li va acudir de sobte, com una revelació, i qui sap si era el resultat d'un somni.

L'Abel va enamorar-se d'aquella paraula tan seva i, de moment, se la va guardar com un secret. De bon matí, mentre acabava una tasca abans d'anar a l'escola, es distreia sovint, deixava vagar la mirada i repetia: *antaviana, antaviana...*

—Què dius? —li preguntà la seva mare, que preparava l'esmorzar.

—No res, no res —respongué l'Abel—. És la lliçó de geografia.

Era una mentida, és clar, i la consciència va començar a fer-li retrets. Però no perjudicava ningú i, de fet, la seva paraula tenia realment una dignitat geogràfica: Antaviana hauria pogut ésser el nom d'un continent llunyà, una mica perdut i mal explorat, amb indis i plantes carnívores. Si ell en descobrís un de semblant, enfocant-lo amb els binocles des del pont d'una nau, el batejaria sense pensar-s'hi. Ja es veia dibuixant el mapa —per enviar-lo de seguida a una societat científica de Londres—, humitejant el llapis amb la punta de la llengua i fent el contorn amb tots els accidents de la costa. El pintaria de color de taronja i després, mirant-s'hi molt, traçaria les lletres en forma d'arc, espaiant-les perquè no tapessin cap riu: An-ta-vi-a-na.

Això el va fer adonar que calia assignar un destí a la paraula. Un nom tot sol no és res, si no correspon a alguna cosa. Sentí un buit, una mena de deficiència. D'allò del continent nou, encara en tenia per dies i l'Abel no era mai partidari d'esperar. Alçà els ulls del quadern i contemplà lentament tot el que hi havia al seu voltant, però tot tenia un nom sòlid i ben acreditat, no hi havia res per batejar. Repenjan el cap en una mà, seguia les anades i vingudes de la seva mare, que duia una bata rosada molt bonica. Aquella bata li agradava: se'n podria dir Antaviana. Però una bata no acostuma tenir un nom per a ella sola, com si fos l'espasa del rei Artur o el cavall del Cid.

—No badis més, Abel —digué la mare—. Avui et posaran zero.

Pensant en el zero, li va fer un salt el cor. Vet aquí que la seva paraula podia servir per a les qualificacions, no pas les dolentes, naturalment, sinó per a les notes més altes. Alguna cosa que volgués dir més que notable o excel·lent. Aclucà els ulls i s'imaginà que tornava a casa radiant d'alegria, amb els llibres sota el braç: «Avui he tingut antaviana de gramàtica!», diria. I tot-hom n'estaria molt content, no el deixarien tocar de peus a terra; a la primera ocasió, el portarien al cinema i ell podria triar la pel·lícula que li agradés més. Allò sempre era un problema, haver de triar entre una colla de títols mentre la mare li anava dient: «No, aquesta no. És per a nens massa petits, no t'agrada-

ria». O bé: «Aquesta tampoc. És per a gent gran, no t'hi deixarien entrar». L'Abel havia arribat al convenciment que la seva era una edat difícilíssima, d'alta precisió, en la qual tot venia d'un través de dit. Però si tingués una nota ben alta de gramàtica, això el situaria. Estava segur que no li discutirien el dret d'escollir sense traves. Aniria a veure un film que se'n digués, posem per cas, «Antaviana, la reina de la selva».

La idea no l'acabava d'omplir. Les pel·lícules són una cosa moridora. Desapareixen i ningú no sap on van a parar. La seva paraula nova havia de quedar, posant-la ben posada a un objecte o a una il·lustració que fossin permanents.

I si l'oferia al Govern? Es va sentir seriós i transcendent, ple de civisme. El Govern sempre deu anar escàs de noms, amb tantes coses com té per etiquetar. De vegades, una muntanya en la qual no s'havia fixat abans, o un vaixell de guerra que s'ha de batejar a corre-cuita perquè ja li tenen feina preparada. Ja es veia amb una medalla i un diploma i, potser, nomenat cavaller de l'ordre de l'Antaviana. Tanmateix, una mena d'egoisme el féu recular: potser, un intrigant li prendria l'invent i el faria passar amb raons. A veure...

—Desperta't, Abel. Avui se t'ha enganxat el coixí a les orelles.

—No, mare, no! És que m'hi fixo molt: coneixent el perímetre, he de buscar l'àrea d'una circumferència.

Tenia la Geometria oberta, al costat d'una tassa de xocolata olorosa i fumejant, i va llegir la primera cosa que trobà allí on havia clavat el dit, a l'atzar.

I si es tractés d'una paraula màgica? Podia haver-li arribat per revelació... Se n'havien donat tants casos! Es concentrà, cloqué els ulls i amb una veu ben baixa, digué: «En nom del poder que em pots donar, Antaviana, et conjuro a fer-me aprendre, des d'ara, tota la geometria de memòria!». Esperançat i audaciós, afegí: «El grau superior i tot!». Es va esperar una mica, amb el cor desbocat, però no passava res. Seguien ballant-li pel cap, en una confusa barreja, radis, diàmetres i l'esmunyedís tres-catorze-setze. «La rodona petita dins de la gran i tot de ratlles de punts...». No, no servia. Estava igual que abans.

És clar que aquestes paraules màgiques, generalment, s'han

de pronunciar en circumstàncies especials. Tot encreuant els dits, o bé dir-les tres vegades de pic i una de repicó. Tindria feina, però la cosa s'ho valia.

Va girar el cap a poc a poc, per mirar darrera d'ell. No fos cas que ja tingués allí, esperant ordres, un follet amb un turbant; estava una mica esverat, i se'n dolia. «Tens coses de nen petit», es deia.

Però el follet no hi era. Aleshores, pensà en allò d'encreuar els dits i ho va fer, tot estirant el braç de bursada. Amb poca fortuna, val a dir-ho: abocà la tassa de xocolata, sense ni tenir temps de dir Antaviana les tres vegades seguides que s'havia proposat.

—Ja deus haver fet un disbarat! —cridà la mare.

—No és res, no és res... M'ha caigut una mica de xocolata a les tovalles...

Aquell «mica» intercalat amb prudència enmig de l'oració no serviria de res. La taca s'estenia i només tingué temps de salvar els mapes, però no pas el quadern de geometria.

Ah! I aquella desgràcia antiga, una mena de maledicció: sempre que abocava alguna cosa, era damunt d'unes tovalles netes. Les vegades que s'ho havia sentit dir!

Mentre la mare passava un drap humit per la taula i alçava coses, tot planyent-se de la feina que tenia d'un cap de dia a l'altre i de la poca consideració de «tothom», mentre ella es queixava amargament que «ningú» no l'estimava, l'Abel se'n va anar a la seva cambra.

Pel camí, mormolava: «Antaviana, Antaviana, torna la taca a dins de la tassa i que no hagi passat res. Torna la mare a la cuina, ben tranquil·la, i treu-li del cap això que no l'estimo».

Cada vegada veia més clar que no se'n sortiria si no pronunciava la paraula amb el ritu adequat. Hauria de buscar molt, com madame Curie quan aïllava tenaçment el radi. Per cert que Antaviana era un nom molt més bonic que Pecblenda.

A la seva habitació, l'Abel es va lliurar a la recerca pacient. Digué la paraula màgica aguantant-se amb un sol peu i una cama enlaire, obrint molt els ulls o tancant-los ben fort, de quatre grapes o «fent l'àngel», una expressió que significava moure els braços com si fossin ales. Ja veia que li costaria molt.

Finalment, va posar-se de cara a la paret amb les mans aga-

fades al darrera i prosseguí les proves verbals: «Presenta't, Antaviana!»; «Antaviana, surt del llum o de l'ampolla!»; «Pel poder que tinc damunt teu, Antaviana, acut de seguida!». Se li esgotaren les invocacions i es va estar una bona estona amb el cap acotat, pensant fort.

De sobte, va sentir una fressa darrera d'ell, el soroll d'uns passos que s'acostaven suaument. Se li va tallar l'alè: potser el secret consistia a pensar fort! Es va quedar sense colors a la cara i gairebé no s'atrevia a girar-se. Però es va tombar a poc a poc, tapant-se els ulls i, d'una revolada, enretirà la mà per esbatanar coratjosament la mirada. Allí, dreta davant seu, hi havia la mare, que el contemplava amb una gran tendresa i amb un somriure una mica trist i una mica alegre, amb una mena de pietat que irradiava protecció.

—Però Abel: què et passa, avui?

Aquella expressió i aquella veu, se les estimava molt. El feien sentir segur, encara que de vegades el torbessin, accentuant paradoxalment la seva petitesa. D'aquell esguard maternal, de tot el gest que encara no tenia nom, se'n podia dir antaviana. És clar.

—Apa, vés a esmorzar, que ja t'he posat una altra tassa. I no et distreguis, ara, que faràs tard...

Mentre desdejunava, l'Abel començà a pensar que era una llàstima dependre tota la paraula en una sola cosa. De fet, quan un nom era molt arrodonit i molt ben trobat, podia servir més d'una vegada, com per exemple Rosa, que era el nom d'una flor, el d'un color i el d'una cosina seva. O «gandula», que servia per a designar una mena de cadira i una veïna que hi havia al pis de sota, que es queixava tot el dia del temps i no tenia mai el dinar a punt. Sí: amb la qüestió d'antaviana, l'Abel estava disposat a fer estalvis.

Enmig de les presses quotidianes, mentre atapeïa la cartera amb llibres i quaderns, mentre buscava una sabata que tenia l'esperit aventurer de perdre's cada dia, l'Abel barrejava coses i noms amb una intensitat obsessiva. La mare li rectificà la clenxa, que li havia quedat de gairell, i tot passant-li la pinta, deia: «Per què tens aquest cap tan buit, eh? Quan t'acostumaràs a pensar una mica?».

Des del replà, es va voler sagnar en salut:

—Mare: si porto un zero no t'enfadis. El senyor Serra, els dimecres, ve sempre de mal humor.

I saltà els graons de tres en tres, brandant la cartera. Davant el quiosc de la porteria, l'aturà una inspiració momentània: Antaviana podia ésser una paraula clara, un jòquer —aquella carta de la gent gran— que servís per a tot; es podia dir que tenia un secret valuósíssim...

Sortí al carrer i empengué camí cap a l'escola, amb un aire de superioritat. Al xamfrà, abans de traspasar una avinguda, va aturar-se a contemplar somiosament el semàfor: un disc groc, un de vermell, un de verd... Ell estava en condicions d'afegir-hi un quart disc molt més útil que els altres (seria, per exemple, de quadrets grocs, vermells i verds): el disc antaviana, que serviria perquè tothom, cotxes i persones, pogués anar amunt i avall; a dreta i a esquerra, amb tota llibertat.

Realment, havia fet una troballa preciosa. Així que arribés a l'escola, proposaria a l'Ernest —el seu millor amic— de baratar antaviana per la seva baldufa nova. La baldufa de l'Ernest, amb punta d'acer i un cordill de fibra vegetal molt resistent, li tenia el cor robat.

2.3. **Semblava de Seda, Mercè Rodoreda.**

310

Semblava de seda

Un dia de vent, a darreries del mes de setembre de no recordo quin any, vaig entrar per primera vegada al cementiri de l'herba, no perquè hi tingués ningú enterrat, sinó per sentir la pau que respiren els cementiris, i, sobretot, per fugir del vent que amb les seves ales se m'enduia les faldilles i m'omplia els ulls de pols. Al mort que jo estimava, cada dia veia la seva cara a la paret, no podia fer-li gens de companyia. Els seus germans l'havien volgut enterrar al poble perquè hi tenien un nínxol, i el poble era lluny; s'havia d'agafar el tren per anar-hi, jo no tenia prou diners per comprar el bitllet, i cada dia en tindria menys perquè se'm cansava la vista; només podia treballar a les tardes i vindria un moment en què no podria anar més per les cases a cosir.

Al cementiri no hi havia tanta pols com al carrer però les ales del vent ho feien tremolar tot. De no sé quin nínxol es va despenjar una corona amb les flors encara fresques i un ram petit que rodolava se'm va aturar als peus. Em passejava entre tombes amb figures al damunt. N'hi havia una que semblava una caseta: rodona, amb teulada, coberta d'heura i volta-da d'unes atzavares tan velles que feien por. La vaig deixar endarrere i, perquè pensava una cosa, em vaig aturar al mig d'un camí dels més arrecerats. Sense que l'hagués sentida venir, una ventada com un

gran cop d'ala, m'hauria tirat a terra si no hagués estat a temps d'agafar-me a la soca d'un arbre. La ventada, com si se'n rigués, va passar alçant fulles i xiulant. La cosa en què pensava aturada al mig del camí, era que la terra, encara que tingui colors diferents, a tot arreu del món és terra, i si tota la terra és igual, la del cementiri on m'havia ficat era la mateixa que la del cementiri on dormia el meu pobre mort. Aquest descobriment va consolar-me. Em vaig apartar de l'arbre, una olivera de les més retortes, decantada i martiritzada per les ales de tots els vents, a tocar d'una tomba molt senzilla que de seguida em va agradar perquè el sol i les serenes li havien rosegat la pedra i semblava abandonada. La vaig tocar per fer-me-la meva. En l'escletxa entre la llosa plana i la que s'alçava al darrere amb el nom de la persona morta, hi havia una mata d'herba que feia floretes grogues, tan lluent, que semblaven de porcellana. Al meu pobre mort li haurien agradat. No me les vaig poder treure més del pensament: les veia en cada clapa de sol, en la bufanda groga d'una noia, en les ratlles d'or de les banderes... I ho vaig explicar a la cara de la paret que així que s'apagava el llum sortia d'una taca de color de fel: de primer els ulls i la boca. El front i les galtes, tot el que era de carn, trigava una mica més. I s'estava allí, mig esborrada, sense fer nosa, sense fer-me venir ganes de fugir ni de cridar. De vegades plorava. Tota la cara es desfeia en una ganyota i de l'ull dret sortia una llàgrima que brillava i tremolava una estona fins que es desenganxava i relliscava per la galta. Però l'endemà, de dia, a la paret no s'hi veia res.

«No ens agraden les visites que fan servir aquesta santa casa per venir-hi a dinar. Que sigui l'última vegada!» A l'enterraments no l'havia vist mai i potser ja feia més d'una setmana, des del dia del vent, que m'havia avesat a anar cada dia al cementiri; però ell es veu que s'havia adonat de seguida de mi, perquè jo només havia menjat un bocí de pa amb xocolata un parell de vegades, asseguda a la tomba, per no perdre temps anant a casa a dinar. Me'l vaig mirar com si no l'hagués sentit i se'n va anar rondinant, menut i arrugat, empenyent un carretó ple de fulles. No em va fer cap gràcia. Vaig posar els brots de l'herba d'una mena de manera que les floretes grogues tapessin les lletres de la pedra; si hagués pogut les hauria esborrades perquè no em deixaven creure el que jo volia creure: que el mort que jo estimava, el meu, estava enterrat allí. De tant en tant hi duia una flor; de vegades grossa, de vegades petita. El jardiner de la cantonada ja em coneixia i me l'embolicava amb paper de plata perquè fes més bonic sense que jo li ho hagués demanat mai. M'ajupia, deixava la flor ben posada, i anava a mirar-la des de l'olivera, amb un braç al voltant de la soca. Resava. No es pot dir ben bé que resés perquè mai no he pogut dir una oració sencera; una mosca volant em distreu. O qualsevol altra cosa, encara que no es bellugui. Alguna vegada pensava com devia ser, quan anava pels carrers vestit i respirant, aquell mort que hi havia allí dins i que no coneixia. O bé parlava amb Jesús que, de seguida que el vaig veure a les estampes, vaig estimar. Mentre que pensar en l'Esperit Sant sempre m'havia fet riure,

perquè, què li vols demanar a una bestiola? «Jesús meu, ajuda'm a poder comprar la flor i fes que l'enteramorts no em renyi...» I de vegades, en comptes de parlar amb el noi ros i dolç que havia anat pel món descalç mentre el seu pare feia armariets i calaixeres, glatia per saber quina mena de blau devia tenir el cel que era lluny, i a la nit, tot mirant la cara a la paret que em mirava, n'agafava un tros i l'estenia damunt meu.

S'acostava el dia dels difunts i una setmana abans vaig deixar d'anar al cementiri perquè semblava un molí. Estava ple de famílies que netejaven les seves tombes i els seus nínxols i duïen rams de crisantems i de lliris als seus pobrets estimats. Trobava a faltar tant l'anar-hi, que no vivia: com si m'haguessin ficat dins d'un pou i s'hagués acabat la claror. Somiava l'herba, les punxes de color de ferro d'aquelles atzavares, el passeig amb el rengle de xiprers a cada banda. Quan vaig decidir de tornar-hi, tenia ales als peus. A l'entrada del camí vaig aturar-me en sec i la flor que duia em va caure a terra. No coneixia la meva tomba. Algú havia resseguit les lletres amb una pintura esquitxada d'or, que no era ni negra ni grisa, i a l'escletxa no hi havia l'herba; unes quantes fulles grogues s'anaven assecant damunt de la pedra. En vaig agafar tres. Amb les fulles a dintre de la mà, sense saber què fer-ne, em vaig acostar a l'olivera mig d'esma, i plora que plora fins que es va fer fosc. Em recava d'anar-me'n com si en el moment de marxar hagués de passar alguna desgràcia, però els ulls em coïen massa i tenia fred. Abans de posar-me a caminar vaig mirar al meu voltant: tot era dolç i lleuger, però a mi cada

cama em pesava una rova. I mentre em deia, amb angúnia, que potser l'enterramorts ja hauria tancat el portal, vaig sentir soroll d'ales damunt dels xiprers com si un gran ocellot s'hagués enganxat les potes en un parany de branques i volgués i no pogués fugir. I el vent es va aixecar.

Vaig dormir malament: em feien nosa els llençols, els braços, la cara de la paret; em feia nosa tot. A l'hora de llevar-me estava més cansada que quan m'havia ficat al llit, però ben decidida a no deixar-me espantar; a l'escletxa entre les lloses hi plantaria una altra herba amb floretes grogues. Hi havia camins pel cementiri que no havia seguit mai i que en devien estar plens. I quan l'herba seria alta, li faria tapar les lletres que les pluges s'encarregarien d'anar despin-tant. M'esperava una sorpresa: damunt de la tomba hi havia un ram de flors, joves com el matí, totes de color de rosa. Em vaig abraçar a l'olivera, respirant de pressa, perquè em faltava aire als pulmons. I amb calma, el cel, que estava serè, es va ennuvol·lar i quan va començar a ploure, vigilant que l'enterramorts no em veiés, vaig agafar el ram com si fos un niu d'es-curçons i el vaig entaforar a dintre d'un matoll.

No assossegava; anava al cementiri a hores diferents per veure si podia trobar-hi la persona que havia dut les flors i m'havia arrencat l'herba. I quan ja estava a punt de creure que no havia existit mai i que de tot en tenia la culpa l'enterramorts, una dotze-na de crisantems blancs lligats amb una cinta lluent deixats damunt de la llosa em va fer posar malalta. Mig agenollada per terra, tota contra de l'olivera, m'a-

guantava els sanglots i em bevia les llàgrimes. Jo només podia dur una flor. No sé les hores que devien passar, però em vaig adonar que era molt tard perquè el cel semblava una gola de llop i, davant d'aquella gola de llop, una ombra?, una gran ala estesa?, es movia una mica, però tan barrejada amb la fosca que vaig acabar per dir-me que els sentits m'enganyaven, que el que veia no era veritat, perquè d'ençà que vivia desesperada pensant només que m'havien pres la tomba, no havia vist més la cara a la paret. No hi devia haver estat ni una sola nit. La cara no era a la paret, sinó en el meu pensament. El meu pobret mort no es recordava de mi; no podia. Era jo, que em recordava d'ell. Per animar-me una mica vaig dir gairebé en veu alta: «És un somni». I l'ala també, i jo també dintre d'aquell somni, tot era fals... Damunt mateix del meu cap un esbatec d'ales ben de debò, me'l va fer arronsar entre les espatlles; i una ventada em va escabellar. «Estic tancada a dintre del cementiri.» Sense saber on posava els peus, vaig arrencar a córrer pels camins que amb prou feines veia, pensant sense parar que anava de dret a petar-me les dents. El portal estava tancat. Esglaiada d'haver de passar la nit amb els morts, entre soroll d'ales i ombres, amb ratxades de vent sortides de no sé on que feien gemenar les branques, vaig alçar els ulls al cel demanant clemència, i mentre el mirava, les frontisses van grinyolar. Algú que jo no veia havia obert el portal. «Gràcies, Jesús meu.»

Tota la nit vaig estar turmentant-me rumiant si havia de tornar al cementiri o no. Per acabar-ho d'a-

dobrar, a la matinada se'm va aparèixer el carro de les ànimes. Volava cap a la lluna i les ànimes que havien estat dolentes queien daltabaix en el moment de voler-s'hi enfilà i les que havien estat bones de seguida pasturaven pels prats del cel i per una ala que tenien a un costat del front menjaven l'herba dels feliços a cremadent. Al matí estava mig malalta; anava per casa d'esma, sense saber què fer, sense saber què buscava ni què volia, amb el fil de la memòria embolicat i perdut. Em vaig quedar sense sopa per dinar: cremada. Sense poder aguantar més aquella guerra amb la vida, a l'hora de la basarda vaig sortir. Tot, dintre meu, em duia on no volia anar. Caminava de pressa carrers amunt. Una vegada que vaig respirar endintre, els forats del nas se'm van omplir de pudor de quitrà. Tot estava quiet, tant, que per això devia adonar-me que em seguien. No se sentia remor de passos, però algú em seguia, oh sí. Eren set criatures, totes, si fa no fa, de la mateixa mida; amb els ulls tancats i la cara de cera. Si hagués estirat un braç endarrere n'hauria pogut tocar una. La de més a la vora era jo quan tenia set anys: duia el davantal amb butxaques i les mitges de llana negres. Davant del cementiri, voltada de silenci, vaig tornar a respirar endintre i després enfora, amb l'esperit i amb el cor calmats.

Es veia llum en una finestra de la casa de l'enterraments i mig portal ja estava tancat. Escorreguda, fent-me tan petita com vaig poder, em vaig ficar a dins del cementiri i en comptes de tirar a la dreta vaig tirar cap a l'esquerra: hauria de fer una gran volta i passar pel

racó on hi havia la pila de les corones podrides, però així no hauria de travessar el passeig dels xiprers; l'enterramorts m'hauria pogut veure i no vull ni pensar què m'hauria dit. A la vora de la tomba vaig aturar-me. Les criatures s'havien fos, i un moment, aquella gran soledat em va fer mal. No es movia ni un bri d'herba ni una trista fulla. Tot era tan tendre que no tenia prou ulls per mirar. A l'últim, amb els braços estirats endavant, vaig dir baixet a ningú que tot era meu: el jardí dels morts de paret a paret i ben endins, fins a les arrels més fondes, i aquell cel trabucat, que no se sap on comença i encara menys on acaba, amb un tall de lluna que el tacava de groc a la banda del mar. No es veia ni rastre dels crisantems, però a terra, ben encastada a la pedra, una cosa negra, llarga i estreta com el meu braç, brillava una mica: era una ploma. No gosava tocar-la, tot i que me'n moria de ganes, perquè trobava curios, i m'espantava, que fos tan grossa. Quina ala o quina cua d'ocell havia pogut aguantar una ploma com aquella? Sense respirar vaig ajupir-me i vinga mirar-la fins que no em vaig poder aguantar més i li vaig passar un dit per sobre unes quantes vegades: semblava de seda. «Que preciosa que seràs dins d'un gerro», vaig dir-li. I quan anava a agafar-la per endur-me-la a casa, un espetec d'ales junt amb una gran ventada em va rebotre contra de l'olivera. I tot va canviar. L'àngel era allí, negre i alt damunt de la tomba. Les branques, les fulles, el cel amb tres estrelles ja eren d'un altre món. L'àngel, de tan quiet, no semblava de debò; fins que es va decantar cap a un costat, a punt de caure, i molt dolçament,

per abaltir-me?, va començar a gronxar-se d'una banda a l'altra, d'una banda a l'altra, d'una banda a l'altra... quan ja em pensava que no acabaria mai més de fer allò, com un gemec va fugir amunt foradant l'aire per deixar-se caure a terra vaporós. Així que el vaig tenir a tres pams, comes ajudeu-me! Corria espiritada esquivant tombes, ensopegant amb matolls, aguantant-me les ganes de xisclar. Convençuda que l'àngel m'havia perdut, vaig aturar-me amb les mans damunt del cor, perquè no em fugís. Jesús meu!, el tenia al davant, més alt que la nit, tot ell fet de núvol, amb les ales que li tremolaven, grosses com veles. Jo el mirava i ell em mirava i vam passar una estona llarga, oh que llarga!, mirant-nos encantats. Sense deixar de mirar-lo vaig estirar un braç i d'un cop d'ala me'l va fer enretirar. «Vés-te'n!», vaig sentir que deia amb ràbia una veu que ja no vaig saber si era la meua. I altra vegada vaig estirar el braç. Cop d'ala! Com si acabés de tornar-me boja em vaig posar a cridar: «Vés-te'n, vés-te'n, vés-te'n!» A la tercera vegada que vaig estirar el braç vaig topar amb una atzavara. De pressa i no sé com em vaig arrupir al darrere, segura que l'àngel no m'havia vist. El tros de lluna que ja era al mig del cel escopia foc pels costats.

M'arrossegava per terra com un cuc, damunt dels colzes, damunt del ventre, enganxant-me pertot arreu, esquinçant-me la roba amb no sé quines espines, amb ganes de quedar-me a dormir per sempre damunt de fulles que cruixien, sense saber on aniria a parar ni si podria sortir del cementiri. Després de moltes voltes vaig arribar als xiprers; una olor amarga de

flor de mandariner calenta de sol, d'on devia venir?, em marejava; i amb els ulls tancats per matar l'àngel, i apartant branquillons que m'esgarrinxaven, em vaig quedar al peu del xiprer que tenia més a la vora. El braç dels cops em feia mal, em sortia sang d'un tall que una punta d'atzavara m'havia fet a la galta. A l'altra banda del camí, quiet com la mort i voltat de celístia, l'àngel em vigilava. I ja no em vaig moure. El cansament va ser més fort que la por.

Era mitjanit o somiava que era mitjanit? El meu pobret mort plorava lluny perquè jo no me'n recordava, però una veu, darrere d'un sol de color de guix que semblava la lluna, deia que el meu mort era l'àngel, que a dintre de la tomba no hi havia res: ni ossos ni record de persona quieta. No calia que comprés cap més flor, ni petita ni grossa, ni m'havia d'empassar més llàgrimes; només havia de riure fins l'hora en què jo també seria àngel... i jo tenia ganes de cridar perquè em sentís la veu amagada, que no m'agradaven les ales, que no m'agradaven les plomes, que no volia ser àngel... i no podia cridar. La veu va manar-me que mirés. Una boira baixa que s'anava estenent pel cementiri com si fos un llençol de tots els ajaguts amb una mà damunt de l'altra m'omplia de benestar. Venien olors diferents: de mel i d'herba que només creix a la claror de les estrelles i jo ja no estava a la vora del xiprer, sinó en una plaça petita voltada de tombes. L'àngel, amb les ales estirades per terra, seia en un banc de fusta com si m'hi esperés des del néixer, i recordo que vaig pensar: «Si deixa arrossegar les

ales de qualsevol manera se li desenganxaran plomes i després les perdrà pels cementiris». La boira, cada vegada més blanca i més espessa, em gelava les cames i anava endavant. No la boira, jo. Lliscava endavant per un pendís fet de gebre. Sense voler m'anava acostant a l'àngel que no deixava de mirar-me i quan em va tenir a la vora es va alçar tot d'una peça amb el cap tocant la lluna i l'olor d'herba es tornava olor de terra negra i bona que m'anava colgant, d'aquella que ja hi pots plantar el que vulguis que tot s'hi fa. Per entre tombes i fulles mortes se sentia remor d'aigua i es veia brillar un fil de no sé què, i l'àngel obria i obria les ales i quan em va tenir ben arran, quan vaig sentir la seva dolçor que es barrejava amb la meva... no podré entendre mai per què vaig necessitar tant de sentir-me protegida. L'àngel, que devia endevinar-ho, em va embolcar amb les seves ales, sense estrènyer, i jo, més morta que viva, les vaig tocar per trobar la seda i em vaig quedar allí dins per sempre. Com si no fos enlloc. Empresonada...

3. Esborranys complets del conte

Esborrany 1 A

23 de novembre de 1948. En Quim tenia deu hiverns.

Aquell dia, es despertà d'un bot. Obrí la finestra i observà, entre els vidres entelats, com el sol acariciava les muntanyes. Eren les set del matí. La rosada havia cristal·litzat tot el poble. Deixà, durant uns instants, la mirada perduda en aquell paisatge gèlid i arreplegà, de sota el coixí, aquella vella llibreta vestida d'històries que navegaven sense rumb per la seva imaginació. L'obrí i començà a tacar de tinta aquelles pàgines que encara estaven per estrenar. Escrivia i escrivia sense aixecar la vista ni un moment. Quan acabà, va anotar aquella data de l'any que tant li agradava, tancà la llibreta i baixà corrents escales avall. Les bigues de fusta cruixien, i mentre baixava els graons, reconegué aquella olor tan especial que cada any l'esperava: la mare havia fet xocolata desfeta per esmorzar.

Entrà a la cuina i l'olor el va acaronar. Allí drets hi havia el pare i la mare, juntament amb l'àvia que seia al balancí. L'avi, però, no hi era. Van córrer a abraçar-lo i a felicitar-lo, mentre se'l menjaven a petons. Després, la mare li serví la xocolata amb aquells ulls rutilants d'amor. El pare li acostà el pa perquè pogués sucar-lo a la tassa. Tots tres el miraven embadalits com menjava, i quan veieren que ho assaboria i en gaudia, somrigueren complaguts. Ja l'havien fet content per tot el dia.

Mentre escurava la tassa, sentiren el grinyol de la porta: era l'avi. S'alçà corrents per rebre'l i se li tirà al damunt. Com l'estimava, a l'avi! Ell sempre se l'enduia a explorar camins oblidats, a observar els estels, li explicava històries d'arreu del món i li ensenyava a somiar despert. Era el seu amic, ho compartien tot i era l'únic que coneixia l'existència del seu tresor més preuat, la llibreta.

L'avi anava acompanyat d'una gran caixa de cartró força pesada i escantonada. Què hi devia portar allà dins? No trigà a saber que era el seu regal d'aniversari. No s'ho podia creure. Era per ell? I tan gran? Els altres anys sempre li havien regalat una xocolatina, o un llibre, o un jersei nou o fins i tot unes sabates noves. Però aquell any era diferent, tenia tots els dits de les dues mans. Se sentia gran.

Tots l'observaren com obria aquell paquet, i quan va veure el que era agafà aire ben fort i es quedà immòbil. No podia creure el que veien els seus ulls. Un ramat de tecles, unes més desgastades que altres, eren col·locades cuidadosament en rengleres. Al costat, una palanca brillava i es moria de ganes de colpejar el paper i impregnar-lo de color. Era realment preciosa. S'adonà que tots el miraven encuriosits per saber la reacció que li havia provocat el regal, somrigué agraïdament i els abraçà. Per a ell, aquella màquina d'escriure era més que un simple regal; era un nou amic, era qui teixia els seus somnis en un paper.

Pujà corrents a vestir-se, amb el somriure encara present al seu rostre, i baixà les escales mentre es posava els mitjons. El pare l'esperava a l'entrada amb la jaqueta i la motxilla a les mans; s'abrigà, es calçà ràpidament i es col·locà la motxilla a l'esquena. Apunt per anar a l'escola, els va fer adéu amb la mà, i ells el seguiren amb la vista fins que s'esborrà del camí.

A l'escola no pensà en res més que en la seva nova màquina d'escriure. Sentia el murmuri llunyà de la veu de la professora, però deixà fluir la imaginació. Se li ocorrien mil històries per escriure i quan arribà a casa pujà ràpidament a l'habitació i transcriví tot allò que naufragà dins la seva ment. No baixà ni a berenar, tenia massa feina. Aquella nit, el cap li continuava pintant paisatges i personatges. De tant en tant, s'aixecava a escriure pinzellades de somni.

Passaren els dies i en Quim cada vegada passava més hores al costat de la màquina d'escriure amb el cap flotant entre núvols de sucre. No volia fer res més, ja era una part més d'ell mateix.

Mentre els altres nens del poble jugaven a pilota, feien ninots de neu i anaven amb trineu, ell explorava els camins de la imaginació. Sovint els seus amic l'anaven a buscar perquè sortís a jugar amb ells, però en Quim no es desfeia de la seva màquina.

Un dia, mentre esmorzava, s'adonà de la rapidesa amb què transcorria el temps quan veié que el seu arbre del jardí de casa havia mort. D'aquell cirerer que havia plantat quan era molt petit, amb l'ajuda del seu avi, només en quedava escorça i branquillons absents de vida. Aquest record de la infància, estava cobert de pols i el color s'havia tornat gris. La memòria estava plena de tares per on s'escolaven instants del present perdut. Sentí una fiblada i s'estremí. Com podia oblidar tan fàcilment allò que ell mateix havia viscut? Intentà desentelar la memòria, però no ho aconseguia. Decidí, doncs, compondre, nota a nota, la seva vida.

Començà a filar els records del passat durant gairebé un mes, fins que va atrapar el present. Descrivia absolutament tot el que li passava per la ment i tot el que veia. Escrivia l'estat d'ànim amb què es llevava, el que tenia per esmorzar, el que veia de camí a l'escola, el temps que feia, les relacions amb els seus companys, escrivia sobre la professora, sobre els seus pares, sobre els avis i totes aquelles històries que sempre li rondaven pel cap. Volia deixar constància de tot allò que veia o vivia. Ell, però, no s'adonava que s'evadia poc a poc del món en què vivia: ja no sortia amb els seus amics, ja no feia els àpats a taula amb la seva família, ja no escoltava les explicacions de la professora a classe i ja no feia tot allò que li tocava fer per l'edat que tenia. La màquina d'escriure l'havia hipnotitzat.

Arribà un dia que la màquina s'espatllà. Desesperat, no sabia com reaccionar. Què faria sense ella? No podria viure. No, no podria viure. Però què se n'havia fet de la seva vida? Havia estat revelant el negatiu, però s'oblidà de viure-la. No la vivia, no. Ell simplement existia i passava les hores, els dies, les setmanes i els mesos escrivint allò que suposadament era la seva vida. S'adonà que ja no sortia a explorar amb el seu avi, ni cantava cançons amb la mare ni jugava amb els seus amics. Però qui eren els seus amics? Havia oblidat tot allò que l'envoltava. Tenia tan mal de cap que es posà el llit i dormí fins l'endemà.

Aquell dia, no es despertà d'un bot. Ni obrí la finestra, ni observà, entre els vidres entelats, com el sol acariciava les muntanyes. Ni recordà quin dia era. S'adonà que des de feia molt de temps no havia sentit com les bigues de fusta cruixien, i mentre baixava els graons, a poc a poc, ja no sentí aquella olor tant especial que cada any l'esperava.

23 de novembre de 1949. En Quim restava, perdut, en l'oblit.

Esborrany 1 B

En Quim tenia deu hiverns. Aquell dia, es despertà d'un bot. Obrí la finestra i observà, entre els vidres entelats, com el sol acariciava les muntanyes. Eren les set del matí. La rosada havia cristal·litzat tot el poble. Deixà, durant uns instants, la mirada perduda en aquell paisatge gèlid i arplegà, de sota el coixí, aquella vella llibreta vestida d'històries que navegaven sense rumb per la seva imaginació. L'obrí i començà a tacar de tinta aquelles pàgines que encara estaven per estrenar. Escrivia i escrivia sense aixecar la vista ni un moment. Quan acabà, va anotar aquella data de l'any que tan li agradava, tancà la llibreta i baixà corrents escales avall. Les bigues de fusta cruixien, i mentre baixava els graons, reconegué aquella olor tant especial que cada any l'esperava: la mare havia fet xocolata desfeta per esmorzar.

Entrà a la cuina i l'olor el va acaronar. Allí drets hi havia el pare i la mare, juntament amb l'àvia que seia al balancí. L'avi però, no hi era. Van córrer a abraçar-lo i a felicitar-lo, mentre se'l menjaven a petons. Després, la mare li serví la xocolata amb aquells ulls rutilants d'amor. El pare li acostà el pa perquè pogués sucar-lo a la tassa. Tots tres el miraven embadalits com menjava, i quan veieren que ho assaboria i en gaudia, somrigueren complaguts. Mentre escurava la tassa, sentiren el grinyol de la porta: era l'avi. En Quim, s'alçà corrents per rebre'l i se li tirà al damunt. Com l'estimava a l'avi! Ell sempre se l'endua a explorar camins oblidats, a observar els estels, li explicava històries d'arreu del món i li ensenyava a somiar despert. Era el seu amic, ho compartien tot i era l'únic que coneixia l'existència del seu tresor més preuat, la llibreta.

L'avi anava acompanyat d'una gran caixa de cartró força pesada i escantonada. Què hi devia portar allà dins? No trigà a saber que era el seu regal d'aniversari. No s'ho podia creure. Era per ell? I tan gran? Els altres anys sempre li havien regalat una xocolatina, o un llibre, o un jersei nou o fins i tot unes sabates noves. Però aquell any era diferent, tenia tots els dits de les dues mans. Se sentia gran.

Tots l'observaren com obria aquell paquet, i quan va veure el que era agafà aire ben fort i es restà immòbil. No podia creure el que veien els seus ulls. Un ramat de tecles, unes més desgastades que altres, eren col·locades cuidadosament en rengleres. Al costat, una palanca brillava i es moria de ganes de colpejar el paper i impregnar-lo de color. Era realment preciosa. S'adonà que tots el miraven encuriosits per saber la reacció que li havia provocat el regal, somrigué agraïdament i els abraçà. Per a ell, aquella màquina d'escriure era més que un simple regal; era un nou amic, era qui teixiria els seus somnis en un paper.

Pujà corrents a vestir-se, amb el somriure encara present al seu rostre, i baixà les escales mentre es posava els mitjons. El pare l'esperava a l'entrada amb la jaqueta i la motxilla a les mans; s'abrigà, es calçà ràpidament i es col·locà la motxilla a l'esquena. Apunt per anar a l'escola, els va fer adéu amb la mà, i ells el seguiren amb la vista fins que s'esborrà del camí.

A l'escola no pensà en res més que en la seva nova màquina d'escriure. Sentia el murmurí llunyà de la veu de la professora, però deixà fluir la imaginació. Se li ocorrien varies històries per escriure i quan arribà a casa pujà ràpidament a l'habitació i transcriví tot allò que naufragava dins la seva ment. No baixà ni a berenar, tenia massa feina. Aquella nit, el cap li continuava pintant paisatges i personatges. De tant en tant, s'aixecava a escriure pinzellades de somni.

Passaren els dies i en Quim cada vegada passava més hores al costat de la màquina d'escriure amb el cap flotant entre núvols de sucre, trenant històries que traspassaven els límits de l'infinit.

Mentre els altres nens del poble jugaven a pilota, feien ninots de neu i anaven amb trineu, ell explorava els camins de la imaginació. Sovint els seus amics l'anaven a buscar perquè sortís a jugar amb ells, però en Quim no es desfeia de la seva màquina.

Un dia, mentre esmorzava, s'adonà de la rapidesa en què transcorria el temps quan veié que el seu arbre del jardí de casa havia mort. Aquell cirerer que havia plantat quan era molt petit, amb l'ajuda del seu avi, només en quedava escorça i branquillons absents de vida. Aquest record de la infància, estava cobert de pols i el color s'havia tornat gris. La memòria estava plena de tares per on s'escolaven instants del present perdut. Sentí una fiblada i s'estremí. Com podia oblidar tan fàcilment allò que ell mateix havia viscut? Intentà desentelar la memòria, però no ho aconseguia. Decidí doncs, compondre, nota a nota, la seva vida.

Començà a filar els records del passat durant força temps, fins que les paraules que omplien els papers, van atrapar el present. Un present, que sense saber com, es fonia amb l'ahir i deixava d'existir.

Descrivia absolutament tot el que li passava per la ment i tot el que veia. Escrivia l'estat d'ànim amb què es llevava, el què tenia per esmorzar, el què veia de camí a l'escola, el temps que feia... També les relacions amb els seus companys: Que pesat que és en Pere!; escrivia sobre la professora que era molt simpàtica; sobre els seus pares: com me'ls estimo; i totes aquelles històries que sempre li rondaven pel cap. Volia deixar constància de tot allò que veia o vivia. Ell però, no s'adonava que s'evadia poc a poc del món en què vivia: ja no sortia amb els seus amics, ja no feia els àpats a taula amb la seva família, ja no escoltava les explicacions de la professora a classe i ja no feia tot allò que li tocava fer per l'edat que tenia. La màquina d'escriure, l'havia hipnotitzat.

Arribà un dia, que la màquina s'espatllà. Desesperat, no sabia com reaccionar. Què faria sense ella? No podria viure. No, no podria viure. Però què se n'havia fet de la seva vida? Havia estat revelant el negatiu però s'oblidà de viure-la. No la vivia, no. Ell simplement existia i passava les hores, els dies, les setmanes i els mesos escrivint allò que suposadament era la seva vida. S'adonà que ja no sortia a explorar amb el seu avi, ni cantava cançons amb la mare ni jugava amb els seus amics. Però qui eren els seus amics? Havia oblidat tot allò que l'envoltava. Tenia tan maldecap que es posà el llit i dormí fins l'endemà.

Aquell dia, no es despertà d'un bot. Ni obrí la finestra, ni observà, entre els vidres entelats, com el sol acariciava les muntanyes. Ni recordà quin dia era. S'adonà, que des de feia molt de temps no havia sentit com les bigues de fusta cruixien, i mentre baixava els graons, a poc a poc, ja no sentí aquella olor tan especial que cada any l'esperava. En Quim restava, perdut, en l'oblit.

Esborrany 2

El record del seu rostre pàl·lid, emmetzinava els meus sentits innocents i floria el plaer del deliri de l'amor.

Escrivia aquestes línies mentre pensava en la Joana, que li tenia el cor robat. La recordava preciosa, delicada i dolça. El feia volar entre núvols de sucre, i era la seva font d'inspiració.

Tacava de tinta aquelles pàgines de la seva preuada llibreta que encara estaven per estrenar. Una llibreta, vestida d'històries que l'hi havia regalat l'avi perquè pogués transcriure, amb aquella sensibilitat tan especial que tenia, tots els colors dels seus sentiments. L'avi se l'endua a explorar camins oblidats, a observar els estels, li explicava històries d'arreu del món i li ensenyava a somiar despert. L'Albert escrivia tots aquells instants de vida i teixia històries tot esbossant pinzellades de somni.

Aquell dia, l'Albert tenia quinze hiverns. Es despertà d'un bot, obrí la finestra i observà, entre els vidres entelats, com el sol acariciava les muntanyes. Quin dia més bonic! La rosada havia cristal·litzat tot el poble. Deixà durant uns instants la mirada perduda en aquell paisatge gèlid i arreplegà, de sota el coixí, aquella llibreta vestida d'històries que navegaven sense rumb per la seva imaginació. Va començar a descriure aquell paisatge que s'estrenava, mentre pensava en el meravellós dia que l'esperava.

Baixà a esmorzar i tot van ser felicitacions i petons amb gust d'aniversari. Els pares li havien preparat xocolata desfeta, i ell se'n delia. Quan arribà a l'escola, tots els seus amics van córrer a tirar-se-li al damunt per estirar-li quinze vegades l'orella. Aquells que pintaven més bé, li van fer dibuixos. Els que tenien alguns estalvis guardats, li van portar llaminadures. La Joana li regalà unes entrades per anar al cinema junts i una tendra abraçada.

Al migdia, quan arribà a casa, trobà l'avi que l'esperava. Ja en té alguna pensada. Li va dir que es preparés perquè li volia ensenyar un lloc. Però aquell dia era diferent, perquè no van anar ni al bosc de darrera a casa, ni al camí que travessava la muntanya, ni al camp de blat, ni a explorar nous indrets.

Enmig de llibres llegits, discs escoltats, roba usada, mobiliari antic, peces precioses de col·leccionisme i maquinària de segona mà, s'estenia el mercat dels Encants Vells. Quanta diversitat d'objectes. L'Albert encuriós, mirava ràpidament una banda i l'altra per no perdre's cap detall. L'avi però, caminava més decidit, com si tingués un clar objectiu.

De sobte, s'aturà davant d'una parada i agafà la mà de l'Albert acostant-lo perquè veiés allò que li volia ensenyar. Un ramat de tecles, unes més desgastades que altres, eren col·locades cuidadosament en rengleres. Al costat, una palanca brillava i es moria de ganes de colpejar el paper i impregnar-lo de color. Era una màquina d'escriure realment preciosa.

L'avi, amb un gest ràpid i segur, agafà la cartera de la butxaca dels pantalons i va treure tots aquells estalvis que ja feia temps que guardava. L'Albert va obrir els ulls i la boca sorprès davant el què veia, i abans que pogués dir res, l'avi ja li havia comprat la màquina.

—Ara ja saps quin és el meu regal d'aniversari. Oi que és preciosa? És una joia Albert, una joia. —li digué l'avi emocionat. — Vull que sigui teva i ben teva aquesta màquina fillet. Que t'acompanyi en tot moment i que tinti tot allò que ronda per aquest caparronet tant fantàstic que tens.—digué mentre li feia petits copets al front.—Té, agafa-la i fes-la teva.

Se la trobà entre els braços, pesant i meravellosa. Li passà suaument els dits per sobre: que freda i suau.

—Gràcies avi!—exclamà l'Albert i l'abraçà.—És el millor regal del món!

—Pocs són aquells que en poden tenir una, i ja ho crec ja que tu t'ho mereixes fill. —afirmà l'avi.— T'ho mereixes i ho necessites, perquè ja començava a veure que la llibreta quedava curta oi? Tantes coses que tens per escriure, però la llibreta et limita. Ara que ja ets més gran, amb aquesta màquina podràs escriure textos magnífics sempre que vulguis. Però m'has de prometre que no deixaràs mai d'escriure, oi?—li preguntà irònicament perquè ja en coneixia la resposta.

—És clar que no avi. Mai de la vida. Escriure és allò que més m'agrada i no ho abandonaria per res del món.

Van marxar cap a casa, agafats de la mà i amb un somriure que no s'esborrava dels seus rostres. L'Albert sota l'altre braç, aguantava aquell magnífic regal que tard o d'hora esdevindrien inseparables.

Passaren els dies i l'Albert passava moltes estones escrivint amb la màquina tots aquells paisatges, personatges i històries que la imaginació li pintava. Els seus amics li demanaven algun escrit, perquè quan llegien allò que esculpia amb paraules, quedaven emmirallats. Va tenir feina a escriure per tothom, però en gaudia plenament. Escrivia força sobre la Joana perquè li agradava molt, i un dia li va dedicar un poema que li regalà el dia del seu aniversari.

Et miro. Em somrius. M'apropo. T'apropes. Et sospiro. Em desitges. Et sedueixo. Em conquistes. T'abraço. M'acaricies. Et descobreixo. Em respire. M'emmiralles. T'enamoro. M'estimes. T'estimo.

Feia detalls preciosos per la gent del seu voltant, i tothom apreciava el seu gest tan tendre. Sempre tenia el calaix de la imaginació obert, i quan li venia alguna idea brillant, anava corrents a explicar-li a la màquina perquè la pogués gravar.

L'avi es feia gran. Sovint no recordava on havia deixat l'abric, o les ulleres o bé les sabatilles. Sovint quant parlaven de la infància de l'Albert i tot allò que havien viscut junts, el record era cobert de pols. Sovint, quan li volia explicar alguna història del seu passat, el color s'havien agrisat. La seva memòria estava plena de tares per on, mica en mica, s'escolaven instants del present perdut.

Arribà un dia, que l'Albert quedà sol esperant l'avi al bosc de darrere a casa. Va passar l'estona i no arribava. Deu haver trobat aquell amic seu pel camí, o deu haver anat a comprar berenar. Quan ja començava a enfosquir-se, preocupat i cansat, va decidir anar a casa els avis per veure si el trobava. A dins hi havia llum. S'amorrà a la finestra i va entreveure la silueta desdibuixada de l'avi, serè, que balancejava suaument el balancí mentre llegia un llibre. No s'ho podia creure. L'havia deixat plantat, allà a dalt, esperant a ningú? No podia ser. Però si l'avi l'estimava molt. Però si l'avi li havia dit d'anar aquell dia al bosc. Molest i sense entendre res, trucà tres vegades a la porta.

—Però què hi fas tan tard aquí Albert? Què ha passat alguna cosa? Digue'm rei, a què es deu aquesta visita a la vesprada?—preguntà l'avi tot desorientat.

—Però avi, perquè no has vingut? Perquè m'has deixat sol? Perquè no hi eres al bosc amb mi?—li digué mig sanglotant.

—Al bosc? Perquè hauria d'haver anat avui al bosc?—preguntà sense entendre res.

—Doncs perquè m'ho vas prometre.

L'avi havia canviat, ja no era el mateix. Mentre l'Albert anava aprenent coses noves, l'avi deixava de recordar. El temps passava i cada vegada el sentia més llunyà i absent de la seva vida. Ja no recordava aquell dia tan especial que li havia regalat la màquina d'escriure. Fins que va arribar un dia que no el va ni reconèixer. Aquell dia, no va poder contenir les llàgrimes.

A partir d'aquell dia, va agafar por: por a l'oblit. Aferrant-se als records i a allò que li quedava de l'avi, decidí que començaria a compondre, nota a nota, la seva vida gràcies a la màquina que, un dia que recordava molt bé, l'avi li havia regalat.

Començà a filar els records del passat durant força temps, fins que les paraules que omplien els papers, van atrapar el present. Un present, que sense saber com, es fonia amb l'ahir i deixava d'existir. Ja no escrivia poesia, ni cartes d'amor, ni històries fantàstiques. Describia absolutament tot el que veia, fil per randa sense oblidar cap detall. Escribia sobre la relació amb els seus pares, què havia après a classe, què feia el dia a dia o què feia amb els amics. Volia deixar constància de tot allò que veia i vivia. Sovint, anava a dormir tard, redactant tot allò que havia omplert el dia. Omplia pàgines i pàgines de vida.

Escriure, requeria molta dedicació i per tant, moltes vegades renunciava a fer tot allò que considerava que li feria perdre el temps. El convidaven a jugar a futbol, ell preferia quedar-se a casa narrant. L'anaven a buscar per anar a berenar, ell no sortia de casa i seguia escrivint. La Joana l'anava a buscar per sortir, ell s'excusava dient que tenia molta feina.

A mesura que passava el temps, els escrits eren més curts ja que anava retallant les activitats que feia durant dia. L'Albert només anava a l'escola i de seguida tornava corrents cap a casa per escriure, com més ràpid millor, tot allò que havia fet per no deixar-se absolutament res. La pròpia exigència el turmentava, i cada cop esdevenia més perfeccionista i minuciós. Tot i així, els seus escrits havien perdut la seva essència que els caracteritzava, ja no buscava la bellesa de les formes, sinó l'exactitud dels fets.

Eren les nou en punt i encara no havien obert la porta de d'institut. El fred fregava dolorosament les zones descobertes del meu cos. Amb la carpeta blava a la mà dreta i la motxilla a l'esquena, vaig travessar la porta tant bon punt va sonar el timbre i la van obrir. Els altres nois i noies caminaven ràpidament cap a objectius diferents. Vaig seguir el meu camí, topant de tant en tant amb altres nois. Vaig pujar les escales a poc a poc i mirant el terra, em vaig dirigir cap a la meua aula. Eren les nou i tres minuts quan vaig seure al meu pupitre.

Les tecles, cansades d'enfonsar-se contínuament, començaren a queixar-se. Calia insistir fort perquè imprimissin lletres sobre el paper, i quan no funcionaven, l'Albert pressionava amb ràbia i obsessió. Insistia i insistia sobre cada lletra, exigint a la màquina allò que la vellesa ja no li permetia. Flaquejava i ell no ho permetia, la volia com el primer dia jove i amb moltes aventures per endavant, però cada cop responia menys. L'Albert però, seguia escrivint.

Un dia, s'adonà que ja no tenia res per escriure. Ja no tenia cap argument per disfressar amb lletres la seva vida. Hipnotitzat per l'escriptura, deixà de viure la seva pròpia vida. Mirà el seu voltant. Només veié una màquina d'escriure vella, recanvis de tinta i un munt de papers escrits on, suposadament, hi era descrita la seva vida. Però quina vida? Tot això era l'únic que tenia. Ja no respirava l'olor a primavera, ni veia el sol de l'estiu, ni escoltava la remor del vent que feia ballar les fulles ocres de tardor, ni tocava la gèlida neu d'hivern. Ja no passava més enllà d'aquella fosca habitació. S'havia empresonat entre aquelles quatre parets que l'aïllaven del món exterior. No compartia res amb la seva família, i s'adonà que ja no tenia amics ni tan sols els recordava. Fins i tot deixà perdre la Joana, que se l'havia arribat a estimar tant. Entre records entelats, intentà reconstruir el seu rostre, però s'havia esfumat. El temor de l'oblit, el portà a l'amarga solitud davant del món.

Cec, entre boira baixa, va caure en el seu propi oblit.